

Den galna diskursen

Varför hatar SD-regeringen de fattiga och sjuka? Vilka anledningar finns det? Är det ekonomiska? Nej, knappast. Varje år försvinner över 120 miljarder i skattelättnader till deras egna välbeställda klientel. Pengar finns, både för en fungerande välfärd och för att ta hand om de mest utsatta. Men viljan saknas.

Och där ligger kärnan. Det handlar inte om ekonomi, utan om människosyn. De fattiga och sjuka betraktas inte som medborgare med rättigheter, utan som kostnader som måste reduceras. I deras retorik blir svaghet ett moraliskt fel, sjukdom en brist på karaktär, fattigdom ett självförvållat misslyckande, ett individproblem, enbart.

Som lök på laxen görs de dessutom till syndabockar. Invandrare inkluderas självklart i denna kategori, men där är det snarare ett beställningsjobb från SD som regeringen lojalt verkställer. Men hur kommer det sig att deras människosyn ser ut på det här sättet? Är de mobbare som av ren vana fortsätter att mobba, som om de bara bytt skolgården mot riksdagen? Varför detta ständiga behov av syndabocksretorik? Vill de skapa trygghet och gemenskap för majoriteten, de som är inne i värmen och åtnjuter full respekt? Eller handlar det om att dölja sina egna nyliberala misslyckanden, som sedan trettio år tillbaka har urholkat välfärden och skapat de klyftor de nu cyniskt exploaterar?

Okej, om det är så. Då är de nödda och tvungna att peka finger åt dem som har fallit ifrån, så att de själva slipper stå till svars för sina egna beslut. Det kan vara så. Men hur man än vrider och vänder på det hamnar man i samma läge: det är deras människosyn som varje människa i detta avlånga land måste förstå. SD-regeringens företrädare kan bekänna sig till nyliberalismen, konservatismen eller, som de alltid förnekar, fascismen. Men det är något gammalt som går igen, ett eko av föraktets ideologier. Samma förakt i ny kostym.

Det går som en röd tråd genom historien: föraktet för de svaga, de obemedlade, de sjuka, de utan makt. En kontinuitet som alltid återkommer i auktoritära rörelser och som nu återigen har fått politisk makt i Sverige. När de svaga systematiskt görs till syndabockar händer något mer än att enskilda människor förnedras. Det är själva samhällsväven som slits sönder.

Solidariteten eroderar, tilliten mellan människor försvagas, och välfärdsstatens grundläggande idé, att vi alla är beroende av varandra förvandlas till en karikatyr.

I ett sådant klimat blir hatet mot de fattiga och sjuka inte bara en politisk strategi, utan en kultur. Det normaliseras, institutionaliseras och sprider sig som en kall vind genom varje myndighetsbeslut, varje budgetpost, varje debattartikel. De som redan ligger ner sparkas ännu hårdare, och de som står upp lär sig att hålla sig på avstånd, rädsla för att själva bli nästa syndabock.

Det är därför denna människosyn måste förstås och avslöjas. Den är inte ny. Den är en gammal demon i ny kostym, ett eko av auktoritära rörelser som alltid har byggt sin makt på föraktet för de svaga. När regeringen pekar finger mot de fattiga och sjuka, pekar de i själva verket bort från sig själva, från sitt eget ansvar, sina egna misslyckanden, sin egen cynism. Och det är här vi står nu: i ett land där makten återigen försöker göra föraktet till norm. Att se igenom detta är inte bara en intellektuell övning, det är en nödvändighet för att försvara själva idén om mänsklig värdighet och välfärd.